

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

353-5/22

Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 5810 датум 7. 3. 2022.

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И
МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

11070 БЕОГРАД

Булевар М. Пупина 2

antidiskriminacija.rodna@minljmpdd.gov.rs

На основу члана 21. став 1. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, број 105/2021), Заштитник грађана је са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст Предлога акционог плана за 2022. и 2023. годину за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године, који је Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог доставило актом бр. 021-01-00013/2021-01 од 21. 2. 2022. године и даје следеће

МИШЉЕЊЕ

НА

**ПРЕДЛОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА 2022. И 2023. ГОДИНУ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ
СТРАТЕГИЈЕ ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ ЗА ПЕРИОД ОД 2021. ДО 2030. ГОДИНЕ**

Након увида у текст Предлога акционог плана за 2022. и 2023. годину за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године Заштитник грађана, у циљу даљег унапређења овог документа, указује на следеће:

У оквиру Посебног циља 1, Мере 1.2. Неплаћени кућни рад и услуге у заједници, Заштитник грађана поздравља прописивање активности 1.2.8. и 1.2.9. посвећених осмишљавању, односно реализацији грант шеме (техничке и финансијске подршке) за креирање, пилотирање и скалирање иновативних услуга за негу и бригу за старије чланове домаћинства, услуга подршке особама које брину о члановима домаћинства особама са инвалидитетом, услуга бриге о деци у складу са потребама родитеља а посебно једнородитељских породица, развој услуга подршке деци и породицама, повећање приступа услугама неге за старије и децу у руралним подручјима на свим нивоима, али сматра да у оквиру ових активности

Делиградска 16, 11000 Београд

Телефон: (011) 2068 -100   www.zastitnik.rs   e-mail: zastitnik@zastitnik.rs

експлицитно треба да буду наведене услуге подршке родитељима деце са сметњама у развоју и са инвалидитетом, као и родитељима са инвалидитетом.

У оквиру Мере 1.2., у складу са чл. 28. ставом 4. Закона о родној равноправности ("Сл. гласник РС", бр. 52/2021), којим је, у складу са сугестијом Заштитника грађана, прописано да незапослено лице које није здравствено осигурано по било ком другом основу, стиче право на здравствено осигурање по основу неплаћеног рада (у кући - вођење домаћинства, старање о подизању деце, старање о осталим члановима породице, као и рада на пољопривредном имању и др.), потребно је прописати активност посвећену измени законских и подзаконских аката како би се створио правни основ да особа која није здравствено осигурана по другом основу може да буде здравствено осигурана по основу неплаћеног кућног рада.

У оквиру Мере 1.5., активност 1.5.8. је потребно преформулисати, тако да гласи: „*Промоција научница и иноваторки у друштву у функцији пружања позитивног примера девојчицама и младим женама*“.

У оквиру Посебног циља 2, Мере 2.3. потребно је прописати и активност посвећену измени Закона о спречавању насиља у породици ("Сл. гласник РС", бр. 94/2016), у складу са препорукама из Посебног извештаја Заштитника грађана о раду група за координацију и сарадњу на подручју града Београда¹, из 2020. године:

Надлежни органи треба да, изменама и допунама Закона о спречавању насиља у породици, обезбеде примену закона и на малолетне учиниоце насиља у породици у односу на одредбе којима је прописана обавеза вршења процене ризика, разматрања оваквих случајева на групама за координацију и израде индивидуалних планова заштите и подршке жртви.

Надлежни органи треба да, изменама и допунама Закона о спречавању насиља у породици, пропишу посебне одредбе о поступању у случају насиља према деци, укључујући и одредбе којима се прописује да је дете жртва насиља увек када присуствује породичном насиљу над чланом породице или блиском особом;

У свим активностима прописаним у оквиру Мере 2.4. приликом помињања осетљивих друштвених група потребно је експлицитно поменути старије жене, Ромкиње, жене са инвалидитетом, с обзиром на њихову веома ниску заступљеност у политичком и јавном животу и одлучивању о јавним пословима, што показују и резултати истраживања Заштитника грађана садржани у Посебном извештају Заштитника грађана о заступљености жена на местима одлучивања и позиција и активности локалних механизма за родну равноправност у јединицама локалне самоуправе у Србији² из 2018. године.

У оквиру Посебног циља 3., Мере 3.1, прописана је активност 3.1.9. *Израда стандарда рада и Правилника о улози и ангажовању здравствених медијаторки*, што Заштитник грађана похваљује, с обзиром да ромске здравствене медијаторке још нису трајно радно ангажоване у здравственом систему Републике Србије (на шта овај орган указује и упућује препоруке у Посебном извештају о репродуктивном здрављу Ромкиња са препорукама из 2017. године а затим и у својим редовним годишњим извештајима од 2017. године).

¹ Доступан на: <https://ombudsman.rs/attachments/article/6804/Poseban%20izvestaj%20zastitnika%20gradjana.pdf>

² Доступан на: https://ombudsman.rs/attachments/article/5901/Zastitnik%20gradjan_srpski.pdf

Сходно наведеном од изузетног је значаја да у овом стратешком документу експлицитно буде прописана активност посвећена трајном радном ангажовању здравствених медијаторки у здравственом систему Републике Србије.

Активност 3.1.15. *Израда и усвајање стандарда за пружање интегрисаних здравствених и социјалних услуга ради повећања доступности и ефикасности подрике старијим женама и мушкарцима*, потребно је допунити речима: „са посебни освртом на старије жене и мушкарце из сеоских средина“, пошто су у руралним крајевима у посебно тешком положају старије жене које живе у самачким домаћинствима којима није адекватно обезбеђен приступ здравственим и услугама социјалне заштите у местима у којима нису успостављене саобраћајне и структуре јавног превоза. Заштитник грађана у својим редовним годишњим извештајима понавља препоруку да:

Министарство здравља и Републички фонд за здравствено осигурање треба да предузму мере како би се свим женама обезбедила приступачност здравствених услуга на свим нивоима здравствене заштите.

Када је реч о активности 3.3.7. *Измене и допуне Закона о финансијској подршци породици са децом ради изједначавања предузетника и предузетница у остваривању права на породилско и родитељско одсуство*, Заштитник грађана указује да је у свом Мишљењу на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом³ 2021. године, између осталог, поново указао да када је реч о накнади осталих прихода по основу рођења и неге детета и посебне неге детета доводе се у различит правни положај у истој правној и чињеничној ситуацији (трудноћа, порођај, нега и посебна нега детета) запослене жене и жене које се баве самосталном делатношћу, пољопривредном делатношћу, односно обављају повремене и привремене послове. Наиме, према одредбама Закона о раду запослена жена која роди треће дете има право на накнаду зараде у трајању од две године, што представља меру подстицања рађања. И поред Мишљења Заштитника грађана, одредбама важећег Закона о финансијској подршци породици са децом⁴, супротно поменутиим одредбама Закона о раду није омогућено, када је реч о предузетницама, пољопривредницама, пољопривредним осигураницама и женама које обављају повремене и привремене послове, да остварују право на накнаду зараде у истом обиму и трајању, као и запослене жене.

С поштовањем,

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

мр Зоран Пашалић

³ „Службени гласник РС”, бр. 113/17, 50/18 и 46/21-УС

⁴ (“Сл. гласник РС”, бр. 113/2017, 50/2018, 46/2021 – одлука УС, 51/2021 – одлука УС, 53/2021 – одлука УС, 66/2021 и 130/2021)